

АНТИКОРУПЦІЙНА ГРА – ЗМАГАННЯ

Змінюй країну. Завиграшки

Веселе, 2019

Укладач: Бондар Інна Володимирівна Володимирівна – викладач загально – технічних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії.

Цей інструмент допоможе зрозуміти, як не стати жертвою рішень із корупційною складовою, та сприятиме переосмисленню відповідальності при ухваленні рішень.

Інструмент містить приклади можливих проявів корупції у різних життєвих ситуаціях – в університеті, у лікарні, під час працевлаштування та пропонує чотири можливі варіанти дій у кожній із ситуацій – від таких, що містять корупційні ризики, до максимально доброчесних.

ЗМІСТ

	Вступ	4
1.0	Методична мета	5
2.0	Компетенції	5
3.0	Сценарій	6
4.0	Висновки	15
5.0	Список виконаних джерел	16
	Рецензія	

ВСТУП

(Bid) rules in form (форми правил) – do rules in action (правил у дії)
Нобелівська лауреатка Елінор Остром

Змінювати країну на краще – непросто. Необхідно шукати нові шляхи об'єднання молоді й нові формати успішної громадської діяльності.

А як щодо змінити країну через гру?

Це не жарт і не перебільшення.

Якщо ти стежиш за подіями в країні, то знаєш: зміни лише розпочалися, і на активне професійне життя сучасної молоді роботи точно вистачить.

Але навіщо грати?

Якщо ти стежиш за тенденціями у світі, то знаєш: одинаки більше нічого не вирішують. Вирішують групи – люди, об'єднані спільними цінностями, спільним баченням та спільними інтересами.

Щоб змінити країну, потрібно вчитися. Потрібно швидко опановувати нові технології та інструменти. Потрібно акуратно прочищати собі дорогу до успіху повз зашкарублу та закостенілу систему.

Це можна зробити лише спільно. Лише командами. Лише мережею однодумців.

Саме творення мережі однодумців є сьогодні головним завданням. Мережі молодих людей, які готові змінювати та змінюватися, які готові вчитися, які готові завиграшки придумувати нові способи впливу на врядування, – ось що є «новим золотом» громадської діяльності.

І саме гра може стати основою для творення таких спільнот.

Чи стояли ви коли-небудь перед вибором – дати хабаря чи звернутися в поліцію? Як ви вчинили або могли б учинити в такій ситуації? Якщо б це стосувалося життя або здоров'я близьких вам людей? Замислилися?

Часом буває непросто ухвалити справді добросовісне рішення, особливо коли не до кінця розумієш правові аспекти ситуації та які цінності вагоміші у складних життєвих ситуаціях. Цей інструмент допоможе зрозуміти, як не стати жертвою рішень із корупційною складовою, та сприятиме переосмисленню відповідальності при ухваленні рішень.

Інструмент містить приклади можливих проявів корупції у різних життєвих ситуаціях – в університеті, у лікарні, під час працевлаштування та пропонує чотири можливі варіанти дій у кожній із ситуацій – від таких, що містять корупційні ризики, до максимально добросовісних.

1.0 Методична мета:

- допомога викладачам, вихователям у підготовці та проведенні тематичного виховного заходу;
- регулювання, коригування і стимулювання діяльності студента;
- інноваційні підходи до розвитку індивідуальних здібностей студентів.
- виховання почуття власної гідності;
- формування національної свідомості та самосвідомості;
- виховання у студентів почуття відповідальності;

Цільова аудиторія - Молодь віком від 15 років

2.0 Компетенції

Учасники зможуть:

- опанувати альтернативні підходи до життєвих ситуацій, де обставини ухвалення рішень можуть бути неоднозначними та містити корупційні ризики
- покращити своє розуміння доброчесних та недоброчесних рішень
- розвинути навички критичного мислення
- переосмислити своє ставлення до корупції у повсякденному житті
- навчитися обґрунтовувати свою думку/рішення
- дізнатися, як правильно діяти при різних проявах корупції
- навчитися виявляти приховану корупцію.

3.0 Сценарій

Методика роботи

- Сформувати три-п'ять команд, рекомендована кількість учасників яких – три-п'ять осіб.
- Заздалегідь роздрукувати сценарії для кожного учасника або декілька на команду
- Сформувати команди учасників та роздати їм сценарії
- Пояснити правила
- Спочатку учасники знайомляться з ситуаціями самостійно та обирають рішення на власний розсуд (одна-дві хвилини), потім аргументовано обговорюють обрані варіанти (п'ять-сім хвилин)
- Урешті-решт кожна команда повинна дійти згоди й обрати спільне рішення.

Умови гри:

1. Усі команди одночасно розглядають одну й ту саму ситуацію . *(кількість учасників - три-п'ять осіб)*
2. Тривалість роботи над однією ситуацією – *10 хвилин* (п'ять хвилин на ознайомлення та прийняття рішень і п'ять хвилин на обговорення).
3. Після обрання варіантів команди по черзі оголошують свої відповіді щодо певної ситуації та разом аналізують рішення. Команди можуть обґрунтувати своє рішення. *(3-5 хвилин)*
4. Кожна з відповідей передбачає збереження певної суми коштів державного бюджету. Найбільша символічна сума, яку можна зберегти – 10 000 одиниць ігрової валюти після кожного запитання.
5. Після того, як учасники обрали остаточний варіант, на екрані з'являється сума, яку вони зберегли. Після проходження останньої ситуації показується загальний рахунок. Відповідно, максимальна кількість коштів може становити 40 000 умовних одиниць.

Загальний час проведення – півтори-три години залежно від кількості розглянутих ситуацій.

Після закінчення проводиться загальна рефлексія в колі, щоб дати змогу усім поділитися своїми особистими враженнями та обґрунтувати мотивацію щодо прийняття певних рішень.

У такий спосіб можна зробити певні висновки щодо поведінки представників різних вікових та соціальних груп у ситуаціях із корупційними ризиками. Обговорення, як правило, тривають п'ять-десять хвилин. Рекомендовано рівномірно розподіляти час для кожної ситуації.

Орієнтовні питання для загальної рефлексії

1. На що в питаннях ви звертали увагу в першу чергу?
2. Яка ситуація для вас була найактуальнішою, чому?
3. Що для вас виявилось найнесподіванішим (відповідь, рішення команди)?
4. Чи стикалися ви з чимось подібним у реальному житті та якими були ваші дії?

Уникати питань, що вимагають прямих та оцінювальних суджень, таких як «Чи сподобалася вам гра?» або «Чи було вам легко приймати рішення?». Натомість можна запитати: «Що для вас було найскладнішим у прийнятті рішення?»

Чеклист: що потрібно для реалізації

- Набір роздрукованих сценаріїв
- Учасники (від 15 до 25 осіб)
- Фасилітатор/ка
- Фотограф/ка
- Секундомір для контролю часу.

Антикорупційні сценарії

Ситуація 1

Поліціантка

Поліціантка зупиняє автомобіль, який, виїжджаючи з автостоянки, пошкодив бокове дзеркало патрульної машини. Водій лише недавно отримав водійські права. І от халепа: за словами поліціантки, виїжджаючи, він зачепив і зламав бокове дзеркало її патрульної машини. Звуку удару не було чути і неможливо стверджувати, чи це зробив водій своїми маневрами, чи воно вже було поламане. Але ж поліціантка каже, що саме так і було, а причин не вірити їй немає. Зрештою, за її словами, це не така вже й велика проблема. Щоб не ускладнювати водію-новачку життя, вона не буде оформлювати протокол. Однак полагодити дзеркало коштуватиме 3500 гривень. Але якщо водій відшкодує пошкодження на місці, поліціанти сплатять за ремонт самостійно і всі будуть задоволені. Начальство не буде їх лаяти за пошкодження машини, а водій не буде витрачати час на оформлення протоколу і сплату штрафу. За словами поліціантки, виграють всі, адже все одно доведеться заплатити ці 3500 грн за ремонт машини та окремо штраф за порушення правил дорожнього руху, тільки через набагато складнішу процедуру, а автомобіль вони будуть змушені забрати на штрафмайданчик. У цій ситуації Ви – пасажир в автомобілі.

Що Ви порадите водію автомобіля?

Варіанти відповідей:

1. Заплатити, але непомітно зафіксувати цей факт на камеру власного телефону, щоб у майбутньому надати це відео правоохоронним органам.

2. Віддати гроші поліцейським і поїхати – всім буде краще. Насправді поліціантка – чесна людина, ви швидше за все таки зачепили її машину, і вона дійсно хоче зробити якнайкраще для всіх.
3. Поторгуватися з поліціанткою, адже ви точно знаєте, що такий ремонт коштує не більше ніж 1500 гривень, тому навіть якщо додавати поліціантам «за клопіт», то загалом не більше ніж 2000 гривень. А якщо не вийде домовитися, запропонувати поліціантці дотримуватися встановленої законом процедури фіксації події.
4. Зателефонувати на номер гарячої лінії органів поліції, повідомити про факт вимагання неправомірної вигоди і необхідність прибуття іншого патруля й утриматися від будь-яких незаконних дій. За можливості фіксувати все, що відбувається, на камеру мобільного телефону

Ситуація 2

Студент (№ 1)

Ви – студент і навчаєтесь на факультеті соціології одного із ЗВО. Настав час екзаменаційної сесії. Ви склали два іспити з профільних предметів і не склали іспит з логіки. Таких як Ви ще двоє. Протягом року Ви вивчали цей предмет погано і трохи побоюєтесь знову отримати низьку оцінку або взагалі не скласти його. Втім, Ви дізналися від своїх одногрупників, що викладач запропонував вирішити питання з іспитом, якщо Ви втрюх подякуєте йому на суму 300 доларів, тобто по сто доларів з кожного. Тоді у Вас все буде добре, і всі складуть іспит із нормальними оцінками. Один із Ваших колег категорично відмовився платити викладачу і сказав, що складатиме іспит самостійно

Який варіант дій Ви оберете?

Варіанти відповідей:

1. Ви погодитеся на таку пропозицію і доплатите за свого друга, який відмовився. Адже краще не мати проблем із викладачем та не гнівити долю.
2. Ви підете за прикладом свого колеги, який відмовився платити, та спробуєте краще підготуватися.
3. Ви спробуєте вмовити всіх не платити, а якщо не вийде, то заплатите, але тільки за себе.
4. Ви спробуєте переконати всіх звернутися до правоохоронних органів і за незгоди інших зробите це самостійно.

Ситуація 3

Студент (№ 2)

Студент першого курсу університету Анатолій звернувся до державної медичної установи зі скаргою на подразнення шкіри. Лікарка оглянула Анатолія і призначила курс лікування, повідомивши йому, що рецепт на ліки Анатолій зможе отримати від неї після сплати благодійного внеску в касі лікарні.

Яким чином слід діяти Анатолію?

Варіанти відповідей:

1. Сплатити благодійний внесок. Оскільки оплата проводиться через касу, це не корупція, а офіційний шлях дофінансування медичних послуг, адже держава не виділяє коштів на медицину. Лікарка просто робить свою роботу і дбає про те, щоб за рахунок благодійної допомоги лікарня хоч якось зводила кінці з кінцями
2. Оплатити благодійний внесок, отримати необхідні документи від лікаря (рецепт і довідку для університету). Після завершення візиту до лікарки повідомити про випадок вимагання коштів місцеве управління охорони здоров'я та органи поліції
3. Відмовитися робити внесок, зауваживши лікарці, що в Україні медицина безкоштовна, а благодійні внески – це добровільна, а не примусова форма допомоги і вимагання сплати таких внесків всупереч волі пацієнта є незаконним. Звернутися до органів поліції, повідомивши про факт незаконних дій.
4. Відмовитися від оплати благодійного внеску, поскаржившись, що у студентів немає грошей і стипендії не вистачає ні на що.

Ситуація 4

Медицина

Відома фармацевтична компанія замовила проведення експертизи нового препарату проти туберкульозу в незалежній експертній установі, яка буде вивчати його властивості та побічні ефекти. За результатами попередніх тестувань виявлено високу ефективність препарату за основними показаннями, однак є підозри, що він викликає значне підвищення кров'яного тиску в 10% пацієнтів. Від думки та офіційної позиції експерта установи багато що залежить. Якщо його висновок підтвердить безпечність використання препарату, фармацевтична компанія заробить мільйони гривень. Тривалість процедури тестувань становить 10 місяців, проте експерт неофіційно звернувся до представника компанії, запропонувавши свої послуги за окрему плату. Він впевнений, що препарат дуже ефективний, і щоб не гаяти часу, він може пропустити ліки з позитивним висновком набагато раніше, адже висновки щодо побічних ефектів лише попередні та швидше за все не підтвердяться. До того ж підвищення тиску було виявлено лише у 10% пацієнтів, зате 90% пацієнтів можуть отримати допомогу набагато раніше. Це усім буде вигідно, а компанія не гаятиме часу і набагато раніше почне отримувати свої прибутки.

Що робити представнику фармацевтичної компанії?

Варіанти відповідей:

1. Погодитися на пропозицію експерта, бо сума, яку він просить, невелика, а здоров'я 90% пацієнтів є важливішим, ніж можливі побічні ефекти у 10% пацієнтів. Експерт є професіоналом своєї справи і ніколи не помилявся, а отже, не слід хвилюватися і через ті 10% пацієнтів

2. Відмовитися від пропозиції та пояснити йому, що компанія має своє ім'я і для неї важливі життя навіть 10% пацієнтів. Тому слід дотримуватися повної процедури тестувань. У випадку повторної пропозиції від експерта звернутися до органів поліції із повідомленням про вимагання неправомірної вигоди
3. Погодитися на пропозицію експерта, проте запропонувати експерту укласти окремий офіційний договір про надання консультаційних послуг, що допоможе йому попрацювати понаднормово і завершити підготовку остаточного висновку раніше.
4. Відмовитися від пропозиції та звернутися до органів поліції з повідомленням про вимагання неправомірної вигоди. Людина та її життя є найвищою цінністю, а тому будь-який, навіть мінімальний, ризик побічних ефектів не може ігноруватися та ставити під загрозу здоров'я пацієнтів.

Ситуація 5

Студентка медичного університету

Ганна, студентка медичного університету, дуже добре навчається та здає всі предмети на відмінно. Одного дня мати Ганни потрапляє у лікарню, де їй роблять термінову операцію. Одна із викладачок Ганни – анестезіолог із багаторічним стажем роботи – працює у бригаді лікарів, які проводять цю операцію. Після операції анестезіолог каже Ганні, що вона доклала неабияких зусиль, щоб усе пройшло добре, і додає, що Ганна буде їй винна. Лікарка-викладач за три місяці звертається до Ганни з проханням. Її син має скласти іспит з англійської мови в іншому університеті, де працює батько Ганни. Лікарка-викладачка просить Ганну звернутися до батька, аби той переконав свого колегу-викладача поставити гарну оцінку сину викладачки, незважаючи на його посередній рівень знань. Вона обіцяє, що ніхто ні про що не дізнається.

Що робити Ганні?

Варіанти відповідей:

1. Умовити батька допомогти хлопцеві, адже лікарка-викладачка справді допомогла у скрутну хвилину. Треба віддячити людині
2. Відповісти, що подумаєте над пропозицією, і звернутися до правоохоронних органів з метою запобігання наданню неправомірної вигоди.
3. Відмовити, але натомість запропонувати допомогу сину лікарки-викладачки, підготувавши його до самостійної здачі іспиту.
4. Відмовити лікарці-викладачці та звернутися до правоохоронних органів з повідомленням про цей факт з метою запобігання наданню неправомірної вигоди.

Ситуація 6

Викладач (№ 3)

Степан, викладач української мови у середній школі, професійно викладає свій предмет. Він має авторитет серед учнів. Одного разу мати одного з учнів класу, в

якому він викладає, пропонує Степану позайматися з її сином додатково за окрему платню.

Як повинен вчинити Степан?

Варіанти відповідей:

1. Прийняти пропозицію. Це добра справа. З одного боку, він навчить учня, а з іншого, додатковий заробіток стане в нагоді
2. Відмовитися від пропозиції. Це може розцінюватися як хабар за хорошу оцінку учня і створити «нездорову» атмосферу в класі
3. Прийняти пропозицію, але проводити додаткові заняття з учнем поза межами школи
4. Прийняти пропозицію, але займатися з учнем безкоштовно.

Ситуація 7

Чиновник

У зв'язку з видачею директору фірми дозволу на будівництво доріг в ОТГ Голова громади пропонує здійснювати закупівлю необхідних матеріалів для укладання дорожнього покриття в компанії, власником якої є його родич. За словами Голови, він добре знає ситуацію в регіоні, а ця компанія – найкраща серед тих, що здійснюють свою діяльність на території громади.

Чи порушив Голова антикорупційний закон, висунувши таку пропозицію?

Варіанти відповідей:

1. Ні, не порушив, адже це лише порада і забудовник може відмовитися від неї.
2. Ні, не порушив, бо це достовірна інформація, ця компанія дійсно виготовляє матеріали найкращої якості.
3. Так, порушив, оскільки у Голови існує конфлікт інтересів, а він не має права пропонувати будь-яку компанію, щодо якої у нього є приватний інтерес.
4. Ні, не порушив, оскільки компанія належить не йому, а його родичу, а конфлікт інтересів виникає тільки щодо своєї власності.

Ситуація 8

Міністерство (№ 2)

Семен, директор кадрового департаменту Міністерства оборони, розглядає на провідну управлінську посаду в департаменті закупівель військової техніки одну з кандидатур зі списку учасників, які претендують на посаду. Претендентка на посаду є кваліфікованим працівником і зараз працює заступником керівника одного з приватних підприємств – виробників запчастин для військової техніки. Виглядає так, що вона може допомагати своєму підприємству в отриманні вигідних замовлень.

Чи можна приймати її на роботу з огляду на можливий конфлікт інтересів і за яких умов?

Варіанти відповідей:

1. За наявності навіть потенційного конфлікту інтересів кандидатці повинні відмовити у прийнятті на роботу
2. Конфлікт інтересів, пов'язаний із попереднім місцем роботи, не можна брати до уваги, оскільки це порушує трудові права. Кандидатку повинні прийняти на роботу без будь-яких додаткових умов
3. Кандидатка – висококваліфікований професіонал, а наявність конфлікту інтересів не можна брати до уваги. Кандидатку повинні прийняти на роботу без будь-яких обмежень
4. Незважаючи на наявність потенційного конфлікту інтересів, кандидатку повинні прийняти на роботу з подальшим встановленням обмеження на будь-які рішення щодо підприємства, в якому вона працювала.

Ситуація 9

Текстильна фабрика

Оксана – менеджер української текстильної фабрики. Під час візиту представників міжнародної організації, які повинні визначити суми інвестицій для підтримки роботи фабрики у районі, близькому до зони проведення Операції об'єднаних сил, Оксана гостинно дарує їм на пам'ять сувенірні кепки. Представники міжнародної організації приймають подарунки.

Чи порушила Оксана антикорупційне законодавство України?

Варіанти відповідей:

1. Так. Закон забороняє передачу будь-яких подарунків представникам міжнародних організацій, незалежно від того, скільки вони коштують
2. Ні. Усі представники міжнародних організацій мають імунітет від будь-якого переслідування на території України.
3. Ні. Подарунки, які є проявом гостинності, дозволені законом.

Ситуація 10

Закупівлі

Тетяна очолює департамент закупівель провідної міжнародної компанії в Україні. Нещодавно Тетяна провела тендер на закупівлю шести нових комп'ютерів для нових працівників компанії. Коли вона неофіційно звертається до того самого продавця із запитанням про наявність кольорового принтера, який планує закупити компанія, продавець пропонує їй знижку в розмірі 50%.

Що робити Тетяні?

Варіанти відповідей:

1. Прийняти пропозицію за умови, що така знижка є загальнодоступною, а не індивідуальною лише для неї.
2. Купити кольоровий принтер, але оплатити його повну вартість.
3. Купити, а потім розказати директору про вигідну цінову пропозицію.
4. Подякувати продавцю за пропозицію і купити принтер в іншого постачальника.

Ситуація 11

Лікування

Ваш родич потребує термінового лікування. На прийомі у лікаря Вам повідомляють, що намагатимуться допомогти, але необхідне тривале лікування, у тому числі амбулаторне (крапельниці). Шукати препарат для такого лікування довго не треба завдяки збігу обставин він є в аптеці при лікарні. Отже, все, що треба зробити, – це купити його і прийти до процедурного кабінету з ліками та квитанцією, що підтверджує їх придбання саме у цій аптеці. За словами лікаря, необхідність купити ліки у цій аптеці пов'язана з тим, що там ліки точно не підроблені. Втім, після консультації у лікарні Ви дізнаєтеся, що ця аптека належить родині головного лікаря, а ціни там вищі за ринкові. Починати лікування треба найближчим часом, адже від швидкості залежить успіх.

Що Ви будете робити у цій ситуації?

Варіанти відповідей:

1. Купите ліки в аптеці при лікарні й не будете повідомляти правоохоронні органи, відділ охорони здоров'я або пресу. Якщо дізнаються, що це Ви повідомили, Вашому родичу можуть нашкодити з помсти.
2. Купите ліки в аптеці, але після завершення лікування звернете з повідомленням про цю ситуацію до національної поліції та відділу охорони здоров'я.
3. Не купите ліки у пропонованій аптеці та повідомите про можливе правопорушення. Шукатимете ліки в інших аптеках і домовитеся з медичною сестрою, що вона буде ставити крапельниці на дому в її неробочий час.
4. Знайдете ліки в іншій аптеці та прийдете до процедурного кабінету, наче Ви нічого не знаєте про правило “чека з аптеки”. У разі відмови медичного персоналу від виконання своїх функцій викличете поліцію.

Ситуація 12

Викладач (№ 4)

Катерина Василівна, класна керівницка молодшої школи, повідомила на батьківських зборах про необхідність зробити благодійний внесок у фонд класу. При цьому було повідомлено, що школа не має коштів на забезпечення необхідного навчального обладнання.

Чи є ця ситуація корупцією? Як повинні відреагувати батьки?

Варіанти відповідей:

1. Погодитися оплатити 200 гривень у фонд класу, оскільки ця сума піде на загальне благо. Це не корупція, а спільні зусилля задля покращення навчального процесу.
2. Погодитися оплатити 200 гривень у фонд класу, але запропонувати перерахувати кошти на спеціально створений банківський рахунок, що допоможе уникнути їх нецільового використання коштів.
3. Відмовитися від сплати внеску, адже середня освіта в Україні безкоштовна. Держава повинна забезпечувати школи всім необхідним, а благодійні внески породжують культуру корупції. Будь-які гроші для покращення рівня матеріального забезпечення навчального процесу можна збирати лише на добровільних засадах і на конкретно визначені цілі, не гарантовані державою
4. Погодитися оплатити 200 гривень у фонд класу, але повідомити про можливе зловживання районне управління освіти.

ВИСНОВКИ

Подолання корупції стане для Української держави справжнім викликом. Для боротьби з цим суспільно-політичним феноменом слід застосовувати різні методи та підходи. На законодавчому рівні вже закладено основні шляхи ефективної антикорупційної політики. Але практика та наявні статистичні дані викривають проблеми, що заважають ефективній реалізації цієї політики. Особливою складністю подолання корупції є те, що у протиправних діях зацікавлені не тільки представники органів влади, а й бізнесмени та пересічні громадяни. Люди схильні дати хабаря, навіть коли в них не вимагають, з метою швидшого вирішення своєї проблеми.

Обмін досвідом даватиме змогу зведення воедино всю необхідну теоретично базу і напрацювання практичних навичок для боротьби з корупційними злочинами. Як висновок, варто акцентувати увагу на тому, що незважаючи на розповсюдженість корупційної поведінки, існування корупції в буденному житті значної маси населення держави ні в якому разі не свідчить про те, що корупцію слід сприймати як явище невідворотне.

Необхідно йти в ногу з часом, прагнучи підготувати наших сьогоднішніх дітей до життя завтрашнього, а не обмежувати їх лише вчорашнім.

Ми самі знаємо, що в нашій професії ***те, що ми дамо дітям, залежить від того, що ми самі маємо.***

За версією World Economic Forum основні **чотири ідеї у боротьбі з корупцією** такі:

- 1) **освіта – основний захист проти корупції;**
- 2) популяризувати добropорядні організації, а не погані;
- 3) трансформувати енергію вуличних протестів у подальший контроль держави;
- 4) робити дослідження та розробляти системи протидії.

Отже, один із найважливіших та найдієвіших способів долати та попереджувати корупцію – це робота з молоддю. Проте щоб проблему корупції дійсно вирішити, необхідно кожній і кожному з нас стати частиною нового суспільного договору – за яким у нашому світі немає місця корупції.

Зрозуміло, що тема корупції непроста, говорити про цю проблему складно, і не дуже хочеться... Проте усвідомити й омовити проблему – уже півшляху у її вирішенні!

Ця гра дає можливість:

- почати впливати на зміни в суспільстві,
- уже сьогодні використовувати в закладі освіти інструменти в ігровій, дискусійній, дослідницькій формі,
- реалізувати у Вашій педагогічній діяльності цікаву науково-методичну тему.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Набір інструментів для роботи з молоддю», - Команда «USAID Взаємодія»